

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด 4 แนวการจัดการ การศึกษาการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และ บูรณาการตามความเหมาะสม ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ครู ต้องพัฒนาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นการพัฒนาบุคคลให้เกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอน จะต้องเข้าใจกลไกของการเรียนรู้เป็นพื้นฐาน และรู้จักการกำหนดเงื่อนไขให้เหมาะสมกับพื้นฐาน ของผู้เรียนของแต่ละคน ต่อสิ่งที่ให้เขาเรียนรู้ เพื่อให้เข้าถึงจิตใจของผู้เรียนให้ได้ หากครูผู้สอน เข้าใจถึงกลไกของการเรียนรู้แล้วจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ไม่ได้เกิดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551, หน้า 2-8) หากว่าครู ภายในโรงเรียนได้มีการพัฒนางานการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ได้แก่ การเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้ การจัดทำสื่อเพื่อประกอบการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียน และการวัดผลประเมินผลที่ได้มาตรฐาน และมีความต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับ การพัฒนาครูโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนางานด้านการจัดการเรียนรู้ถือว่าเป็นงานหลักของ สถานศึกษา และครูก็เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอน จึงจำเป็น อย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาครูให้มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2552, หน้า 5) ทั้งนี้ด้วยความสำคัญดังกล่าวนี้ เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนอันเป็น ทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคม ให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต นั่นคือ ต้องปรับเปลี่ยนให้ทัน และสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา (วัฒนา พรระงับทุกข์, 2552, หน้า 1) เพื่อให้ครูมีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ ในการที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการพัฒนาครูให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองใน

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย มีความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความ เป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการ ประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่อง

การจัดการศึกษาในสถานศึกษามักประสบปัญหาสำคัญในเรื่องบุคลากรไม่เพียงพอใน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำการจัดการเรียน การสอนของบุคลากรไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริง การวัดผลเน้นความจำมากกว่า ความรู้ความสามารถที่เกิดจากการปฏิบัติจริง ครู และบุคลากรยังขาดความรู้ และประสบการณ์ ในการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดประสบการณ์ ไม่กระตือรือร้นในการพัฒนาศักยภาพ ของตนเองเนื่องจากขาดแรงจูงใจในการทำงาน การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนต้องจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะการผสมผสานความรู้ ต่างๆ เข้าด้วยกันมีการเชื่อมโยงความรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งยังให้ความสำคัญ กับผู้เรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถครูผู้สอน ต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ชี้แนวทาง โดยจัดสาระการเรียนรู้ แบบบูรณาการความรู้ทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และสอดคล้องความต้องการกับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4-7) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นมโนทัศน์ใหม่ที่ครู ทุกคนต้องเข้าใจ และสามารถพัฒนาได้ การที่เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้เด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์กับ กลุ่มคนมีประสบการณ์ทางสังคม ครูเป็นผู้มีบทบาทในการจัดประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม เพื่อ ช่วยให้เด็กแต่ละคนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง บทบาทครูจากการสอนเพื่อให้กับเด็กโดยตรง เป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก เชื่อมโยง ความคิด และสังเกตเด็กตามสภาพจริงเพื่อการประเมินผลสู่การพัฒนาแนวการจัดการศึกษาที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้ครู และบุคลากรเห็นความสำคัญของ การศึกษา และพัฒนาครูบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการจัด กระบวนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน และ ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม การจัดการเรียนแบบบูรณาการจะช่วยให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในลักษณะองค์รวม ภาพรวม มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาและลด ความซ้ำซ้อนของเนื้อหาในแต่ละวิชา และผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยผสมผสาน สาระความรู้ต่างๆ คุณธรรมค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการเพิ่มศักยภาพของ ผู้เรียนอย่างไม่จำกัดเพราะผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถนำความรู้ที่ได้ไป ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยส่งเสริมกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา รวมถึงการสอนแบบบูรณาการเป็นการส่งเสริม

การเรียนรู้สำหรับการปกครองแบบประชาธิปไตย รู้จักการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นโดยคำนึงถึงความคิดเห็น และผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักช่วยแก้ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรในการสอนแต่ละวิชา

โรงเรียนโพธิแสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2560 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวมห้องเรียน 21 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 700 คน ครูจำนวน 41 คน สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนครูรับผิดชอบการสอนตามกลุ่มสาระตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 บางกลุ่มสาระมีครูผู้สอนจำนวนน้อย ครูไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องจัดครูไม่ตรงตามสาขาวิชาสอนในสาระนั้นๆ และสภาพการบริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียนโพธิแสนวิทยาจากการสรุปการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) ปีพุทธศักราช 2559 พบว่า นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ว่านักเรียนขาดความกระตือรือร้นขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และนักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เองได้ สาเหตุเนื่องมาจาก บุคลากรครูยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ คือยึดแบบเรียน ไม่ฝึกให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์ และประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปพัฒนา และนำไปใช้ ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลาย ขาดความต่อเนื่องของการเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ (โรงเรียนโพธิแสนวิทยา, 2559, หน้า 1)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และผู้สอนวิชาหน้าที่พลเมือง เห็นว่ามีความจำเป็นต้องพัฒนาครูผู้สอน ให้มีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาเพื่อใช้เป็นการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น สามารถคิดวิเคราะห์สร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนโพธิแสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนโพธิแสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร
3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนโพธิแสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต23
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต23

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ทำให้ทราบสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของครู โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต23
2. ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
3. ผลการวิจัยนี้จะเป็นสารสนเทศสำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย
 - 1.1 กลุ่มผู้วิจัยจำนวน 41 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้วิจัยคือ นางสาวณัฐริกา อูปพงษ์ จำนวน 1 คน
 - 1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือครูผู้สอนโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา จำนวน40คน
 - 1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน ประกอบด้วย
 - 1.2.1 วิทยากร จำนวน 1 คน คือ นายทองปาน ศรีอักษะ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 1.2.2กลุ่มผู้นิเทศจำนวน 2 คนคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23ยึดตามกรอบเนื้อหาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยนำแนวคิดของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559, หน้า 7) เป็นกรอบแนวคิดการศึกษาวิจัยประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.1.1 วิเคราะห์หลักสูตร
- 2.1.2 กำหนดเนื้อหา/สาระการเรียนรู้
- 2.1.3 กำหนดเวลา/กำหนดการสอน
- 2.1.4 จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ
- 2.1.5 การจัดการเรียนรู้
- 2.1.6 เตรียมสื่อ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.1.7 การวัดและประเมินผล
- 2.1.8 นิเทศ กำกับ และติดตามการดำเนินงาน

2.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23ใช้แนวทางดังนี้

- 2.2.1 การศึกษาดูงาน
- 2.2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 2.2.3 การนิเทศภายในวงรอบที่ 2 แนวทางการพัฒนาโดยการนิเทศ

แบบสอนแนะ

3. ขอบเขตด้านวิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิสและแมกแท็กการ์ด (Kemmis and McTaggart, 1991: 11-15: อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์. 2551: 301-303) ซึ่งเป็นกระบวนการแบบ PAOR มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

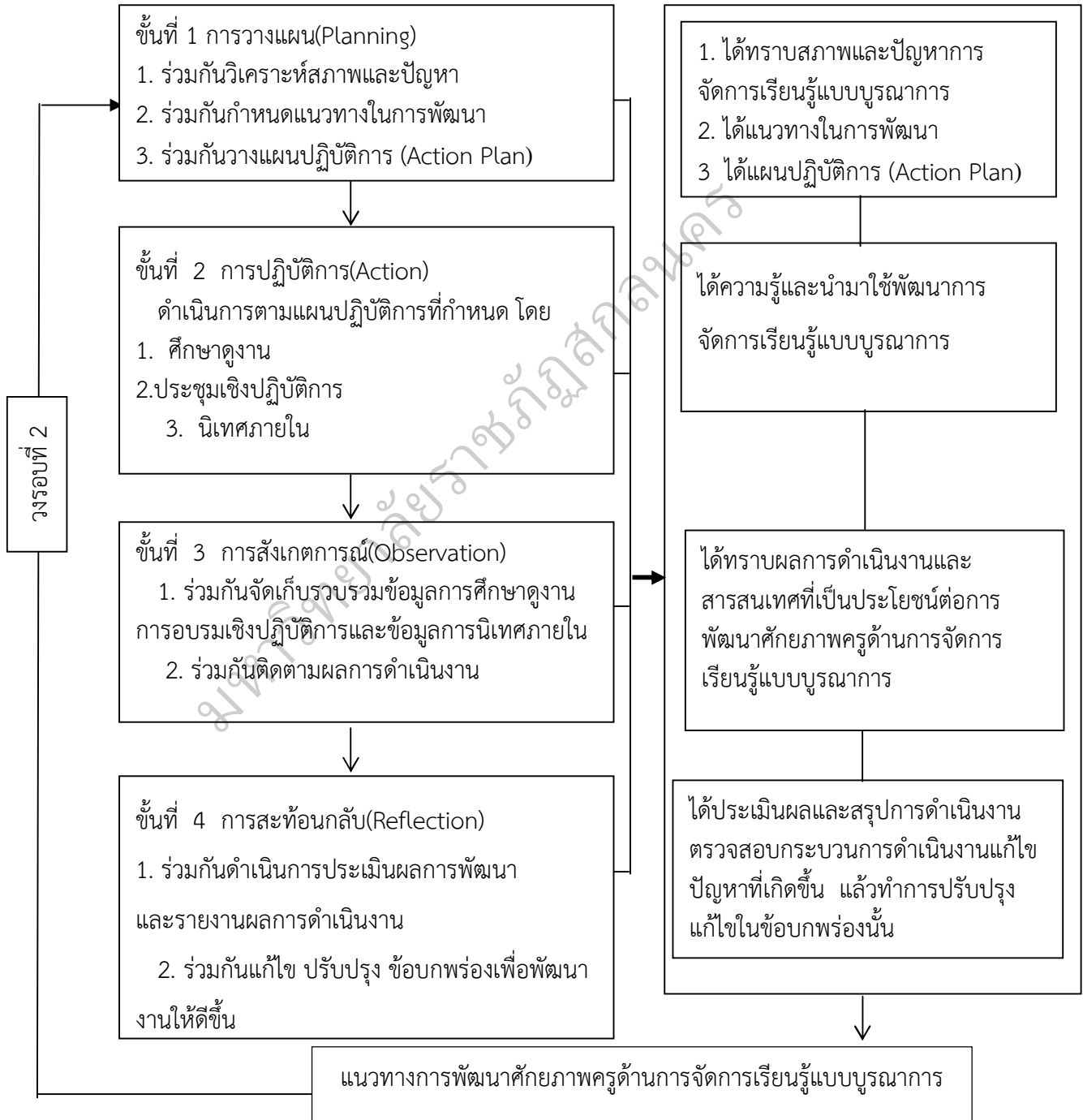
- 3.1 การวางแผน (Planning)
- 3.2 การปฏิบัติการ (Action)
- 3.3 การสังเกตการณ์ (Observation)
- 3.4 การสะท้อนกลับ (Reflection)

4. ระยะเวลาในการวิจัย

- 4.1 วงรอบที่ 1 ดำเนินการจากวันที่ 16 พฤษภาคม 2560 ถึง วันที่ 31 สิงหาคม 2560
- 4.2 วงรอบที่ 2 ดำเนินการจากวันที่ 1 กันยายน 2560 ถึง วันที่ 31 ตุลาคม 2560

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิสและแมกแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1991: 11-15; อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2551: 301-303) ซึ่งเป็นกระบวนการแบบ PAOR มี 4 ขั้นตอนดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ความชำนาญ และความสามารถในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีระเบียบแบบแผน ตามแนวคิด ทฤษฎี ให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้

2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเข้าเป็นเรื่องเดียวกันอย่างกลมกลืนครอบคลุมความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์ของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมกับผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในการแสวงหาความรู้ เกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม เกิดความรู้ที่มีความหมาย เกิดการรู้แจ้ง รู้จริงและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 วิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง การศึกษาโครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตร และแยกแยะหลักสูตรให้เห็นองค์ประกอบย่อยโดยมุ่งให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาและพฤติกรรมในแต่ละวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกันเพื่อกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้บูรณาการตลอดภาคเรียน/ปี

2.2 กำหนดเนื้อหา/สาระการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ

2.3 กำหนดเวลา/กำหนดการสอน หมายถึง การกำหนดเวลาเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้โดยพิจารณาจากลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้และจำนวนมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้

2.4 จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ หมายถึง การทำตารางกำหนดขอบข่ายหน่วยการเรียนรู้แต่ละชั้นตลอดภาคเรียน/ปี ซึ่งประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด กลุ่มสาระการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน เวลา สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.5 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำวิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นขั้นตอนและวิธีการของการกระทำกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนจบมาลงมือปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งด้านการปฏิบัติด้วการใช้ความคิด พุด และกระทำเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในขณะที่เรียน

2.6 เตรียมสื่อ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การจัดเตรียมสื่อ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในคาบเรียน

2.7 การวัดและประเมินผล หมายถึง การประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2.8 นิเทศ ติดตามการดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือแนะนำ ชี้แนะ ให้คำปรึกษาและกำกับติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง วิธีการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้

3.1 การศึกษาดูงาน หมายถึง การที่ครูได้เห็นการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้และเรียนรู้งานที่มีการปฏิบัติคล้ายคลึงกับงานของตนเอง ได้เห็นรูปแบบการจัดการกิจกรรมหรือวิธีการสอนหรือแนวคิดของหน่วยงานอื่นๆ เพื่อนำสิ่งที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้กับงานสอนของตนเอง

3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การฝึกอบรมที่เน้นให้ความรู้และให้ครูได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

3.3. การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือครูผู้สอนที่เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

3.4 การนิเทศแบบสอนแนะ หมายถึง การให้คำปรึกษา พบปะกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแนะนำหรือเรียนรู้จากผู้ชำนาญหรือเรียนรู้ไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน ช่วยให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่และหรือได้รับไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าและการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบแบบแผนที่ชัดเจนโดยกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขปัญหา หรือสภาพที่เกิดขึ้นให้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การวางแผน (Planning) เริ่มด้วยการสำรวจปัญหาร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญที่ต้องการแก้ไขตลอดจนการแยกแยะรายละเอียดของปัญหาและนำปัญหานั้นมากำหนดแนวทางในการแก้ไข

4.2 การปฏิบัติการ (Action) เป็นขั้นนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นตอนการวางแผนมาดำเนินการ

4.3 การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นขั้นตอนตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดหวังหรือไม่คาดหวัง โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4 การสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นขั้นการประเมินผลการทำงาน
ตรวจสอบกระบวนการในการแก้ไขปัญหา

5. ผลการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหมายถึง
สภาพความสำเร็จของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

6. สภาพการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง
สภาพที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

7. ปัญหาการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง
อุปสรรคในการดำเนินงานของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนโพธิ์แสน
วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

8. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง
แนวปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
โดยการดำเนินการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการมาวิเคราะห์ ประยุกต์ใช้และมีความ
สอดคล้องกับสภาพและความต้องการ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องและ
สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นวิถีชีวิต

9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 หมายถึง สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสกลนครซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง
การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลงวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เพื่อบริหารและจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา